

HRVATSKO KEMIJSKO DRUŠTVO

Izvanredna godišnja skupština

Izvanredna skupština Hrvatskoga kemijskog društva (HKD) održana je 02.03.1982. u prostorijama Zavoda za organsku kemiju i biokemiju, Strossmayerov trg 14, s početkom u 18 sati.

Prisutni: Abramić, M., Alaga, G., Babić, D., Ban, Z., Blažević, N., Bosanac, S., Bregovec, I., Bruvo, M., Butula, I., Čaja, J., Čukman, D., Deželić, Gj., Dragčević, Z., Dumić, M., Fišer, I., Fuks, Ž., Gerovac, J., Gnjatović, V., Golubić, Z., Goričnik, B., Grabarić, B., Grgas, B., Grlić, Lj., Gunhalter, Ž., Herak, Marko, Herak, Mira, Hlady, V., Hodko, D., Horvat, Š., Humski, K., Hunjadi, J., Iveković, H., Jakopčić, K., Jakšić, F., Janeković, A., Juračić, M., Kallay, N., Kamenar, B., Katušin-Ražem, B., Keglević, D., Klaić, B., Konstantinović, D., Korpar-Čolig, B., Koški, M., Kunst, B., Kveder, S., Ladešić, B., Lončarić, E., Lutkić, A., Ljevaković, Dj., Ljubić, B., Majerski, K., Majerski, Z., Makarević, J., Maksić, M., Maksić, Z., Manger, Lj., Maričić, S., Marić, V., Marinić, Ž., Martić, G., Meić, Z., Meider, H., Mihalić, Z., Mihel, I., Mildner, P., Mulac-Jeričević, B., Padovan, R., Paić, M., Paljević, M., Pišat, G., Plaščar, D., Pravdić, N., Pravdić, V., Pribanić, M., Proštenik, M., Pušelj, M., Radić, Z., Ranogajec, F., Raza, Z., Ražem, D., Rotar, M., Rumbak, B., Sevdic, D., Simeon, Vl., Spaventi, J., Starčević, S., Stefanović, A., Strajnar, F., Stubičar, N., Sunko, D., Šegudović, N., Škare, D., Škarić, V., Šolc, A., Šoveljak-Žuljević, B., Težak, Dj., Tomašić, J., Tomić, S., Topolčić, V., Vajdička, N., Vančik, H., Veselić, J., Vrkljan, P., Vuković, M., Vuković, N., Vuković, R., Weber, O., Wolf, R., Žuanić, M.

Predsjednik V. Pravdić otvorio je Izvanrednu skupštinu i pozdravio prisutne članove HKD, predstavnike i članove drugih prirodnoznanstvenih društava, poimence Društva matematičara i fizičara, Hrvatskoga geološkog društva, Hrvatskoga biokemijskog društva i Društva kemičara i tehnologa Hrvatske. Za zapisničare izabrani su M. Maksić i M. Pušelj. Kao dnevni red predlaže:

1. Problem nabavke znanstvene literature u SR Hrvatskoj.

Predsjednik V. Pravdić, sa žaljenjem je konstatirao, da se zbog spriječenosti, pozivu nisu odazvali predsjednik Komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku, drug Uroš Peruško, njegov pomoćnik drug Ivan Škunca, rektor Sveučilišta u Zagrebu i predsjednik Saborskog odbora za obrazovanje, znanost, kulturu i fizičku kulturu drug Ivan Jurković, te tajnik Republičke zajednice za znanost SR Hrvatske drug Zlatko Kniewald. Nažalost nisu se odazvali ni drug Božidar Gagro, predsjednik Republičke konferencije SSRNH, ni drug Milan Rakas, član predsjedništva RK SSRNH i predsjednik Komisije za pitanja znanosti, kulture i obrazovanja.

Predsjednik je pozdravio druga Ivana Mihela, predsjednika Koordinacijskog odbora potrošača znanstvene literature i direktora Referalnog centra Sveučilišta u Zagrebu.

V. Pravdić je također konstatirao da se nitko od pozvanih novinara javnih glasila, radija i televizije, nije odazvao pozivima koje su im uputili predsjednik HKD, V. Mayer pročelnik Sekcije za nastavu kemije i D. Škare glavni urednik glasila *Priroda* u ime predsjedništva Društva.

U svojem uvodnom izlaganju predsjednik je obrazložio zašto je Predsjedništvo sazvalo ovu izvanrednu skupštinu. Hrvatsko kemijsko društvo kao društvena i znanstvena organizacija treba analizirati nabavku znanstvene literature, problem koji se u takvoj oštirini nije pojavio još od 1953. godine. HKD je kao izdavač najuglednijeg jugoslavenskog znanstvenog časopisa *Croatica Chemica Acta*, i kao izda-

vač jedinog jugoslavenskog kemijskog referativnog časopisa *Yugoslav Chemical Papers*, kao osnivač Centralne kemijske biblioteke, koju vodi već više od trideset godina u zajednici s Prirodoslovno-matematičkim fakultetom Sveučilišta, usko povezano sa svim aktivnostima kemijske informatike i dokumentacije.

Predsjedništvo HKD smatralo je da se angažman Društva u rješavanju toga problema može najbolje ostvariti putem izvanredne skupštine. Taj oblik djelovanja Društva upravo je i predviđen za slučajeve kada Društvo treba djelovati u interesu znanosti i naše struke.

Predsjednik predlaže da ova Skupština ne bude niti protest, ali niti plakanje nad sudbinom. Poziva na iznošenje jasnih, kratkih analiza stanja, te ocjene, što Društvo mora i može učiniti. Poziva stoga, da se izvrši analiza razloga zbog kojih je došlo do toga da su znanstvena literatura, časopisi i knjige, kao i ostali suvremeni informacijski materijali, upali u kategoriju robe široke potrošnje, u onu kategoriju u kojoj su danas ograničenja nužna. Znanstvena literatura i dokumentacija stoji toliko malo, da je šteta koja nastaje manjkom informacija nerazmjerna toj »uštedi«.

Naši problemi, odnosno problemi nabavke znanstvene literature neće biti riješeni samim činom doznake sredstava, već stvaranjem društvene klime i svijesti da bez znanstvenih, a i drugih informacija, ovo društvo, udruženi rad i svaka druga djelatnost, prije svega ekonomski opstanak naše zemlje u suvremenom svijetu dolazi u pitanje.

V. Pravdić zatim otvara raspravu o izloženom problemu.

Prvi se javio za riječ I. Mihel. U kratkoj informaciji o stanju u nabavci znanstvenih knjiga i časopisa I. Mihel je dao kronološki pregled akcija koje su poduzete za prevazilaženje problema na ovom području;

— prvi problem u nabavci inozemne literature javljaju se 1980. godine, posebno zbog otežanog deviznog poslovanja uvoznika znanstvenih knjiga i časopisa.

— informaciju Republičkog komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku (RKZTI) o stanju u nabavci inozemne znanstvene literature razmatra Izvršno vijeće Sabora SRH (5.8.1980.) koje je zadužilo nadležne republičke organe da uočene probleme riješe, a ovaj angažman doveo je do osiguravanja dotoka inozemnih znanstvenih i stručnih informacija,

— u 1981. godini imajući u vidu i dalje prisutne probleme pri uvozu inozemne literature pristupa se na ovom području utvrđivanju elemenata racionalne koordinirane nabavne politike. Nosilac akcije je RKZTI, Republičke samoupravne interesne zajednice kulture, znanosti te odgoja i usmjerenog obrazovanja, a neposredni nosilac nabavne politike Koordinacioni savjet potrošača inozemne periodike i omeđenih publikacija. Racionalna koordinirana politika ne znači ograničavanje nabave niti unošenje restriktivnih mjera u nabavu, suzbijanje tendencija porasta nabave, već unošenje planskih elemenata u nabavu, što znači pribaviti što više literature od zajedničkog i pojedinačnog interesa a da se pri tome ne troši više nego što je potrebno,

— problematiku nabave i realizaciju dogovorene politike RKZTI i Izvršno vijeće Sabora razmatraju u više navrata i donose niz preporuka sa ciljem osiguravanja potrebnih deviznih sredstava za plaćanje dugova iz 1981. godine i nabavu inozemne literature u 1982. godini,

— poseban je problem što sva plaćanja izvršena u 1982. godini terete prava iz 1982. godine (bez obzira što se radi o dugovanjima iz 1981. godine) što već sada angažira veći dio sredstava odobrenih za 1982. godinu,

— dosadašnje akcije osigurale su utvrđivanje većeg dijela pretpostavki relevantnih za koordiniranu nabavnu politiku, preostali problemi koje treba prvenstveno riješiti odnose se na osiguravanje efektivnih deviznih sredstava a koji se mogu riješiti zajedničkom akcijom i suradnjom svih zainteresiranih društvenih subjekata.

V. Pravdić je nadopunio izlaganje. I. Mihela pregledom deviznih potreba društvenih djelatnosti SRH

Ta iznose za:

— prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu	408 M din
— znanost	161
— zdravstvo	1.875
— javno informiranje	1.241

U k u p n o

3.687 M din

ili po tečaju od 40 din/\$, oko 92 milijuna dolara.

Ukupno društvene djelatnosti »troše« 2,36% ukupnog deviznog odljeva SRH, odnosno 2,95 konvertibilnoga. Znanost sudjeluje s 4,37% u ukupnim društvenim djelatnostima, a potražuje 0.103% od ukupnog deviznog odljeva, odnosno 0,13% od konvertibilnog. Međutim, SIZ za ekonomske odnose odobrio je svega 56% tih potreba, odnosno oko 2 milijarde din. Tako ta brojka pada na 1,60% konvertibilnog, a znanost bi sada trebala sudjelovati sa 8,1% u ukupnim iznosima društvenih djelatnosti. Očito je da se radi o malim, i za privredu u cjelini, beznačajnim sredstvima.

S. Maričić je iznio podatke o stanju nabavke znanstvene literature u drugim republikama i pokrajinama Jugoslavije. Najkritičnija situacija je u Hrvatskoj, Makedoniji i Vojvodini, gdje problem pretplata za znanstvenu literaturu do sada nije riješen. U ostalim republikama i pokrajinama situacija je potpuno, ili barem djelomično, riješena. U Beogradu će uskoro Samoupravni sporazum (SAS) o obezbjeđivanju deviznih sredstava za biblioteke na Univerzitetu, odnosno o prenošenju deviznih sredstava u tu svrhu na uvoznike, potpisati Republički zavod za međunarodnu kulturnu i naučnu suradnju, SIZ za nauku, Univerzitet, te uvoznici »Jugoslavenska knjiga«, »Nolit« i »Prosveta«. Uvoznici su uplatili pretplatu za 1982. i časopisi stižu. U SR Sloveniji, u Ljubljani je Republički komitet za nauku i kulturu, preko SIZ-a za ekonomske odnose s inozemstvom, osigurao potrebne devize i za časopise i za knjige, a pretplate za 1982. na vrijeme su uplaćene, tako da nema prekida u pristizanju.

U SR Bosni i Hercegovini, u Sarajevu je SIZ za ekonomske odnose s inozemstvom osigurao (smanjena) sredstva preko uvoznika »V. Masleša«, a časopisi za 1982. već pristizu.

U Prištini je SIZ za ekonomske odnose s inozemstvom osigurao devizna sredstva uvozniku »Mladinska knjiga« Ljubljana, i uplate za 1982. su izvršene.

U SR Crnoj Gori nema uvoznika, ali je dosadašnji uvoznik »Nolit«, Beograd, naručio smanjeni broj časopisa za 1982. Nije riješeno sistemsko pitanje nabavke inozemne literature.

D. Sunko podsjeća na situaciju neposredno nakon rata kada su knjige i stručni časopisi u programu obnove zemlje imali isti prioritet kao uvoz hrane i opreme. Prekid u dobavi inozemne stručne literature imat će dalekosežne posljedice u obrazovnom procesu na našim sveučilištima. Studenti više nisu u mogućnosti služiti se inozemnim udžbenicima za koje, u većini slučajeva, nema adekvatne zamjene na našem jeziku, a vrijednost izrađenih diplomskih, magisterskih i doktorskih radova dovodi se u pitanje. Mi gubimo priključak na svjetsku znanost što će nužno dovesti do drastičnog pada kvalitete naše i onako više nego skromne znanstvene produkcije. Izgleda da znanstvenim radnicima u SR Hrvatskoj neće preostati drugo nego da putuju u susjedne republike (koje su problem nabavke literature riješile) i bar jedan dan u tjednu u Ljubljani ili Beogradu sjede u bibliotekama i proučavaju ono što im kod kuće nije dostupno!

B. Kamenar je istaknuo da prema našim statistikama Jugoslavija stvara oko 0,3% novog svjetskog znanja. To znači da u slučaju pomanjkanja znanstvenih časopisa i literature jugoslavenskoj znanosti ostaje nedostupno oko 99,7% svjetskog znanja. Postavlja se pitanje ne znači li to s jedne strane potpunu znanstvenu i tehnološku izolaciju Jugoslavije, a s druge strane katastrofu za njezin sadašnji znanstveni, tehnološki i prema tome ekonomski razvitak. Bit će još više promašenih investicija. Kada se problem postavi šire, ne znači li to zaustavljanje i političkog i društvenog razvitka Jugoslavije? Ne možemo biti otvorena zemlja i istovremeno se povlačiti u znanstveni i tehnološki izolacionizam. To govori o stavu prema znanosti uopće, a u kontekstu nekih drugih činjenica o stavu prema prirodnim znanostima posebno. Začuđuje, da su se znanstveni časopisi i literatura našli na listama uvoza s notornim potrošnim i potrošačkim dobrima kao što su viski, kozmetika i sl. Iznenađuje i to da se sve to zbiva u vrijeme kada je u svijetu općeprihvaćeno stajalište da tri osnovna izvora predstavljaju polazište svakoga daljnijeg tehnološkog i društvenog razvitka, a to su materijali, energija i informacije. Kažu, ako su materijali i energija fizička snaga društva, informacije su njegov živčani sistem. Za to je dilema »nafta ili časopisi« potpuno lažna. Bez materijala nema ničega, bez energije se ništa ne događa, a bez informacija ništa od toga nema značenja. To su onda materijali bez oblika, gibanje bez cilja.

Zbog toga diskutant smatra da (1) treba u suštini mijenjati stav prema znanosti. Mnogi problemi govore o tome da posebno treba mijenjati stav prema prirodnim

znanostima, (2) da nabavka znanstvenih časopisa treba ići na postojeću listu prioriteta uvoza.

R. Vučković je rekao: »Dosadašnja rasprava ukazala je na značaj znanstvene literature i na problem njene nabavke, s raznih aspekata. Ja bih dodao još jedno mišljenje, zapravo gledanje sa stajališta znanstvene jedinice INA-RJ Razvoj i istraživanje. Odmah želim kazati da smo i mi u jednakom položaju s ostalima. Kada je postalo jasno da se na dosadašnji način ne mogu nabaviti knjige i časopisi, obratili smo se nekim radnim RO u INI. Ovdje ističem primjer Rafinerija nafte Rijeka, koja je pokazala spremnost da osigura devizna sredstva za jedan dio časopisa, koje inače kupujemo. To se dogodilo u vrijeme kad je rafinerija zbog nestašice nafte morala obustaviti proizvodnju. Vjerujem, da ima dosta takvih primjera. Može se sa sigurnošću reći da se u proizvodnim organizacijama nabavka znanstvene literature ne odvaja od nabavke sirovina. Na neki je način s tim povezano i nedavno potpisivanje SAS-a o novoj stopi izdvajanja za znanost. Iako se radi o skromnim sredstvima i skromnom povećanju stope, indikativno je da je potpisivanje toga SAS-a u udruženom radu prošlo praktički bez poteškoća. Koliko mi je poznato, na neka druga izdvajanja sasvim se drugačije gledalo. I to govori u prilog stavu da se na pitanje uloge znanosti i znanstvene literature ispravno gleda u udruženom radu.

Iznoseći primjer iz RJ Razvoj i istraživanje, nisam želio reći da se pitanje znanstvene literature treba parcijalno rješavati, naprotiv, želim posebno istaći da se na nivou Republike trebaju osigurati sredstva za kontinuiranu i pravovremenu nabavku znanstvene literature. Pri tome Nacionalna i sveučilišna biblioteka (NSB) treba dobiti ulogu koja joj je stvarno namijenjena. Jedinostveni pristup ovom pitanju omogućuje plansko, racionalno rješavanje toga pitanja, kao što je rekao i kolega Mihel. Možda je rješenje u potpisivanju posebnog SAS-a o nabavci znanstvene literature, za koji vjerujem da bi bio potpisan bez ikakvih poteškoća.

Moramo stvoriti uvjete da se pitanje znanstvene literature riješi prioritarno. Ne smiju nikakve poteškoće biti prepreka da se dovodi u pitanje jedno od najznačajnijih područja djelatnosti znanstveni rad.

D. Keglević je izrazila žaljenje što na skupštinu, unatoč izuzetno važnom predmetu rasprave, nije došao nitko od pozvanih, ni predsjednik savjeta za naučni rad, ni rektor Sveučilišta, ni osoba zadužena sa strane SSRNH za sektor informatike, kao ni predstavnici štampe, radija i televizije. D. Keglević predlaže da skupština što prije pristupi formiranju zaključaka, koje bi trebalo objaviti u štampi i uputiti na određene osobe, čiji rad je povezan sa obrazovanjem, znanostima i tehnološkim napretkom naše Republike.

D. Škare također ukazuje na nedolazak pozvanika na ovaj skup. On smatra da uzrok neodazivu djelimično leži u tome što je broj ljudi koji zaista osjećaju zabrinutost zbog nedostatka znanstvene literature premalen. On podsjeća na studiju J. Previšića »Znanstveni kadrovi u Hrvatskoj« iz 1976. g. u kojoj autor konstatira da od svih znanstvenih radnika u SR Hrvatskoj 75% nije objavilo niti jedan znanstveni rad u internacionalnim časopisima, a 50% niti jedan rad u domaćim časopisima u razdoblju od 1971—1976. godine. Diskutant smatra da je jedini izlaz da se svi znanstveni radnici aktivno uključe u društvene tokove i da time doprinesu uočavanju stvarnih problema. To moramo učiniti i zbog generacija koje dolaze jer, ako se za to ne pobrinemo sada, broj produktivnih znanstvenih radnika u budućnosti bit će još manji.

Z. Majerski je izrazio bojazan da mnogi nisu svijesni pravih dimenzija problema zastoja nabavke inozemne znanstvene i stručne literature. Ako se ne nađe sistemsko rješenje to bi uskoro teško pogodilo razvoj znanosti i kroz stanovito vrijeme neminovno dovelo do ozbiljnih teškoća u razvoju vlastitih tehnoloških rješenja. Naši stručnjaci naprosto ne bi bili u stanju hvatati korak s razvojem znanosti i tehnologije u svijetu, što bi se nužno moralo odraziti i na privredu zemlje. Čak se ne bi mogao dobiti meritoran sud o tomu koje licencije treba kupiti. Inozemna znanstvena i stručna literatura morala bi se stoga tretirati kao repromaterijal najvišeg prioriteta. Treba naglasiti da su sredstva potrebna za nabavku znanstvene i stručne literature zanemarivo mala u odnosu na potencijalnu korist.

A. Šolc je rekao: »Na ovoj Skupštini dobili smo podatak da je za znanstvenu literaturu potrebno 0,13% od deviznih rashoda Republike. Taj je podatak objavljen u časopisu »Danas« vjerojatno na temelju jednake računice. Mislim da je taj podatak pogrešan, jer su u račun uzete ukupne devizne potrebe znanosti i da izdaci za ino-

zemne knjige i znanstvenu periodiku iznose bitno manje. Točan podatak, koji bi mogao izračunati neki financijski stručnjak bio bi još jači argument za traženje prijeko potrebnih deviznih sredstava za stručnu i znanstvenu literaturu.

Izgleda da je u kompliciranom sistemu donošenja odluka i nejasnih kompetencija teško doznati zašto se već donesene odluke ne mogu provesti.

Na skupštini Sveučilišta održanoj potkraj prošle godine postavljeno je pitanje kako će se riješiti problem nabavke inozemne literature. Rektor Sveučilišta obećao je intervenciju kod Izvršnog vijeća Sabora, koja je zaista i uslijedila i nakon preporuke Izvršnog vijeća SIZ-u za ekonomske odnose s inozemstvom obavijestio je sve članice Sveučilišta da je problem riješen. Kako, međutim, deviza ipak nema, isto pitanje ponovno je postavljeno na sjednici skupštine Sveučilišta 23. veljače 1982. na što je Rektor ponovno odgovorio da je naš zahtjev zadovoljen. Iz novina doznajemo da je u Saboru postavljeno delegatsko pitanje u vezi s tim problemom, da je prema izjavi dra Uroša Peruška Izvršno vijeće Sabora tri puta interveniralo kod SIZ-a za ekonomske odnose s inozemstvom, a ovdje nas je drug Mihel obavijestio da je i taj SIZ podržao naš zahtjev.

Podržavaju nas, dakle, svi, ali odobrenja za uvoz ipak nema i kome da se dalje obratimo?

Preporučujem da se s čitavom problematikom upozna javnost i traži njezina podrška.

G. Alaga ukazuje na podatke nedavno izašle analize Ekonomskog instituta u Zagrebu koja navodi da je utjecaj znanosti na pozitivan razvoj privrede naše zemlje vrlo slabo izražen. On smatra da ovakve neargumentirane i nekvalificirane analize negativno djeluju na forume koji odlučuju o raspodjeli deviznih sredstava. On također ukazuje i na potrebu za pokretanjem odgovarajuće akcije za nabavku znanstvene opreme. Društvo kemičara Hrvatske i Društvo fizičara Hrvatske u ovakvim bi akcijama trebala djelovati zajednički.

U ponovnoj diskusiji S. Maričić iznosi mišljenje o potrebi rješavanja problema znanstvene literature na nivou Jugoslavije a ne na nivou pojedine republike. On sugerira da skupština uputi otvoreno pismo odgovarajućim političkim institucijama i štampi, odnosno da se preko delegata u Republičkoj zajednici za znanstveni rad zahtijeva zajedničko zasjedanje skupštine RZZR i odgovarajućeg vijeća Sabora SRH radi razmatranja ovog problema.

Z. Ban informira Skupštinu o mogućnostima korištenja kompjutorske tehnike u dobivanju znanstvenih informacija u SR Sloveniji. O takvom pristupu rješavanje problema dostupnosti inozemnoj znanstvenoj literaturi trebalo bi povesti računa i u našoj republici.

A. Janeković je rekao: »Nisam siguran da su u sivoj kori moga velikog mozga centri za financijske probleme i društvenu akciju izrazito dobro razvijeni, ali kao kemičar koji voli ovaj grad i njegovu znanstvenu sredinu osjećam suodgovornost za konačan ishod ove apsurdne situacije. Stoga ću onima koji su — po svojoj društvenoj i političkoj funkciji — dužni brinuti se za organizaciju i druge probleme znanstvenih istraživanja uputiti nekoliko izazovnih ali dobromamjernih pitanja.

Prije svega želim istaći da sam već u času kad smo saznali da su uskraćena devizna sredstva za časopise i da treba racionalizirati njihovo nabavljanje pomislio na početak razvoja prirodnih znanosti u Zagrebu u prošlom stoljeću, početak koji je mnogo obećavao (i dao). Dvorana u kojoj se održava ovaj skup primila je prve posjetioce prije ravno sto godina. Oni između njih koji su shvaćali što se događa mogli su reći. Brzog li i solidno započetog približavanja naprednim prirodoslovnim krugovima u svijetu! Sve dosadašnje diskusije intonirane su upravo suprotnim smjerom: Brzog li udaljavanja od modernih prirodnih i tehničkih znanosti! Pitam se: smiju li oni koji su odgovorni za razvoj tih znanosti u ovoj zemlji dopustiti da društvena stvarnost u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj dobije negativne poene kad se situacija na području prirodnih znanosti uporedi s onom u društvenoj stvarnosti od prije sto godina?

Drugo, već pri prvom svojem susretu s prirodnim znanostima opazio sam da u svijetu znanosti vrijede stroge etičke norme koje velika većina znanstvenika poštuje. To posebno vrijedi za one znanstvene radnike koji se bave izdavanjem časopisa, uređivanjem monografija, priručnika itd. Štovanje takvih ljudi i njihova rada još se više učvrstilo u meni tijekom mojega kemijskog odgoja na zagrebačkom sve-

učilištu. Evo, dakle, pitanja! Što odgovorni društveni i politički radnici misle o ugledu i Zagreba, i Hrvatske, i Jugoslavije u očima toga boljeg dijela čovječanstva u okolnostima koje su posljedica jednog vrlo nepromišljenog i nedomišljenog pristupa trošenju deviza?

I na kraju, poznato je da nerad i neodgovornost sve brže prodiru u pore našeg društva. Nisam siguran da li bih i ja izdržao pravednu ali strogu ocjenu moje aktivnosti. Stoga zabranu trošenja deviznih sredstava na kemikalije, na rezervne i doknadne dijelove aparata, različite administrativne i druge poteškoće, a sada, evo, i prekid pritjecanja potrebnih naučnih informacija treba shvatiti kao dobro došao izgovor za neizvršavanje svojih obveza i zadataka svih onih koji bez muke i truda žele uživati ugled znanstvenog radnika. Što o tome misle oni koji od istraživanja na području prirodnih i tehničkih znanosti očekuju bitan doprinos stabilizaciji i popravljaju naših gospodarskih prilika?«

V. Gnjatović smatra potrebnim da se istraže uzroci koji su doveli do poremećaja opskrbe znanstvenom literaturom u Hrvatskoj upravo u času kada se pred našu znanost stavlja veliki zahtjevi u unapređenju razvoja naše privrede. Predlaže da se delegacija ove skupštine službeno uputi na odgovarajuće forumne i zajedno s njima pokuša riješiti ovaj problem.

Gj. Deželić je iznio podatke o dosadašnjoj aktivnosti delegata u SIZ-ovima u vezi s nabavkom inozemne znanstvene literature. On predlaže prelazak na neposrednu akciju s ciljem traženja uzroka trenutačnoj situaciji. Diskutant također apelira za stalnu podršku HKD i drugih prirodoznanstvenih društava koja podržavaju ovu skupštinu unapređivanju znanstvene informatike u Hrvatskoj.

I. Butula ukazuje na potrebu konkretne akcije. On predlaže da se prvenstveno istraže uzroci, koji su doveli do prekida opskrbe znanstvenom literaturom u ovoj godini, i zatim da se na temelju toga uputi deklaracija u prvom redu Republičkoj zajednici za znanstveni rad. U toj deklaraciji treba istaknuti opasnost nedostatka znanstvenih informacija za izvršenje tekućeg petogodišnjeg znanstvenog programa u Republici. On također upućuje na potrebu razgovora s direktorima banaka. Nadalje, diskutant ističe da znanstvenu literaturu treba tretirati kao reprodukcijski materijal, a ne kao robu široke potrošnje. On također ukazuje na štetnost smanjivanja broja naslova znanstvene literature i periodike kao oblika štednje sredstava.

P. Mildner podsjeća da je Savez biokemijskih društava Jugoslavije krajem 1981. poslao određen broj predstavljeni u vezi s nabavkom znanstvene opreme i literature nadležnim republičkim i saveznim organima. On također izražava podršku svakoj konkretnoj, pozitivnoj akciji HKD oko rješenja problema nabavke inozemne literature.

S. Maričić predlaže da se preko skupštine RZZR uputi zahtjev Savjetu za nauku Jugoslavije da analizira uzroke različitog tretiranja nabavke znanstvene literature u pojedinim republikama i pokrajinama.

B. Kamenar predlaže da se preko delegata u SIZ-u II zatraži sazivanje izvanredne skupštine SIZ-a II i skupštine RZZR-a, a ako je potrebno, iskoriste i ustavni prerogativi i preko skupštine RZZR, kao četvrtog vijeća Sabora kada je znanost i tehnološki razvitak u pitanju, postavi te probleme i na dnevni red Sabora SRH.

D. Konstantinović smatra da bi bilo izuzetno važno upoznati predstavnike štampe s radom današnje Skupštine.

B. Kunst (diskusija dostavljena naknadno u pismenom obliku): »Smatram da problem nabavke inozemne znanstvene literature (prije svega časopisa, u nešto manjoj mjeri knjiga) nema jednaku težinu za sve znanstvene radnike u ovoj Republici. Usudujem se napisati (iako će mnogi znanstvenici dolje spomenutih oblasti pobijati moju postavku) da se stranim časopisima u nas danas najviše služe znanstvenici prirodnih i medicinskih oblasti, dosta manje (nažalost!) znanstvenici tehničke i poljoprivredne oblasti, još manje oni s područja ekonomije, dok mnogi znanstvenici humanističke oblasti (nacionalna povijest, jezik, nacionalna književnost, kulturna baština i sl.) smatraju da im je za njihov rad inozemna literatura samo periferno potrebna.

Ako se ta postavka barem i djelomično prihvati, onda se nameće ideja da bi se u zaključak Skupštine HKD, koji traži posebnu sjednicu SIZ-a II o nabavci inozemne literature, trebalo dodati da se na toj sjednici posebno inzistira na tomu

da zaključke SIZ-a II podupru odgovarajući SIZ-ovi: medicinskih, tehničkih i poljo-privrednih znanosti.

Iako je na Skupštini HKD jasno konstatirano da je nabavka inozemne literature u ovom času zapela na deviznim poteškoćama i nelikvidnosti poslovnih banaka, ne mogu se oteti dojmu (a povezujući to s prije iznesenom postavkom) da birokratizirani vrhovi naših organizacijskih struktura u znanosti SIZ-ova (u kojima ima premalo prirodnjaka) ne gledaju na problem inozemne literature kao vrlo kritičan. Ne jednom se u posljednje vrijeme čulo i isticalo kao primjer razvoj vlastite tehnologije u nekim domaćim institutima. Rijetko ili nikad nije spomenuto da je taj razvoj daleko više baziran na uspješnoj aplikaciji licencija, ili na uspješnom povezivanju uvezenih elemenata u nove sklopove. To je postignuto, prije svega, dobrim poznavanjem karakteristika uvezenih dijelova na temelju dobivenih tehničkih podataka svjetskih proizvođača, ili u najboljem slučaju patenata, a ne permanentnim praćenjem inozemnih znanstvenih časopisa, koji u pogledu takvih podataka nisu previše bogati.

Kao zaključak čini mi se stoga logičnim da predložim veću prisutnost znanstvenika-prirodnjaka u najvišim strukturama RSIZ-a što bi pridonijelo agresivnijoj i permanentnoj brizi oko nabavke inozemnih časopisa i knjiga. U tom bi se smislu HKD moglo više angažirati.

Na kraju Skupštine je zatraženo od Predsjedništva HKD da prijedloge, iznesene u diskusiji, pretvori u program akcije, i da o tome obavijesti sve nadležne društveno-političke organe kao i sredstva javnog obavještavanja. Isto tako treba o akcijama HKD obavijestiti druga prirodoznanstvena društva, kao i Savez kemičara i tehnologa.

Skupština je završila s radom u 20.10 sati.